

Maliye Bakanlığından:

Gelir Vergisi Genel Tebliği
(Seri No: 256)

1. Giriş

Bireysel emeklilik sistemi ve şahıs sigortaları için ödenen katkı payı ve primlerin gelir vergisi matrahının hesaplanmasında indirimi ve bu indirimle ilişkin olarak katkı payı ve primlerin belgelendirilmesi konularında Bakanlığımıza iletilmiş sorulara ilişkin açıklamalar bu Tebliğin konusunu oluşturmaktadır.

2. İndirim Konusu Yapılacak Prim ve Katkı Payı Ödemelerinin Belgelendirilmesi

Gelir Vergisi Kanununun 63 ve 89 uncu maddelerinde yer alan hükümler uyarınca şahıs sigortaları ile bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı payı ve primlerin, belirli şartlar çerçevesinde, gelir vergisi matrahının tespitinde indirimi mümkün bulunmaktadır. İndirimin doğru bir şekilde uygulanabilmesi için ödeme tutarı ile tarihinin belgelendirilmesi gerekmektedir.

Prim ve katkı payı ödemeleri makbuz karşılığı doğrudan sigorta veya bireysel emeklilik şirketine yapılabildiği gibi, banka şubeleri, bankaların otomatik para çekme makineleri (ATM), internet veya telefon bankacılığı, kredi kartları veya posta çeki aracılığıyla da yapılabilmektedir.

Ödeme tutarı ve tarihinin; sigorta veya bireysel emeklilik şirketlerince düzenlenen makbuzlarla ya da ödeyenin adı ve soyadı, ödemenin ait olduğu dönem, ödenen prim veya katkı payı tutarı, ödeme yapılan sigorta veya bireysel emeklilik şirketinin ünvanı ve ödemenin türüne (Şahıs sigorta primi veya bireysel emeklilik katkı payı) ilişkin bilgilerin yer alması koşuluyla banka dekontları, otomatik para çekme makinası makbuzları, kredi kartı ekstreleri ve posta çekleri ile tevsik edilebilmesi mümkündür.

Ayrıca, sigorta poliçesi veya emeklilik sözleşmesinin bir örneğinin (fotokopisinin) işverene verilmesi halinde sigorta veya emeklilik şirketlerince faks veya e-posta yoluyla katılımcılara gönderilen makbuz örnekleri ile internet ortamında yapılan ödemelere ilişkin olarak bilgisayardan alınan çıktılar esas alınarak da indirim uygulanabilecektir. Bu durumda bir önceki paragrafta belirtilen belgelerden birinin ya da yapılan ödemelerin tutarı, dönemi ve tarihini gösteren sigorta veya emeklilik şirketlerince düzenlenmiş bir yazı veya ekstrenin, indirimin uygulandığı ücretin ilgili olduğu yılı izleyen yılın ikinci ayı sonuna kadar işverene iletilmesi gerekmektedir. Herhangi bir sebeple işten ayrılma olması durumunda söz konusu belgeler işten ayrılmadan önce işverene iletilecektir. Ancak, işverence uygun görülmesi halinde, işten ayrılma tarihinden itibaren bir ay içinde de iletilebilecektir.

Sigorta primi ve katkı payının sigorta veya emeklilik şirketine hizmet erbabı tarafından doğrudan ödenmeyip, işverenler aracılığıyla ödenmesi halinde (grup sigortası veya grup bireysel emeklilik sözleşmesi), sigorta poliçesi veya bireysel emeklilik sözleşmesinin bir örneğinin işverende bulunması ve bu poliçe veya sözleşmede sigorta priminin veya bireysel emeklilik katkı paylarının ödeme dönemlerinin, ayrıca bu dönemler için ödenecek prim ve katkı payı tutarlarının belli edilmiş olması kaydıyla, hizmet erbabı için işveren tarafından sigorta veya emeklilik şirketine ödenen ve/veya hizmet erbabının ücretinden kesinti yapılmak suretiyle tahsil edilen sigorta primi ve katkı payı, her bir kişi için ayrıca yukarıda belirtilen belgeler aranmaksızın ücretin vergi matrahının tayininde indirim olarak dikkate alınabilecektir.

3. Katkı Payı ve Primlerin İndirim Konusu Yapılacağı Dönem

Katkı payı ve primlerin vergi matrahının tespitinde indirim konusu yapılabilmesi için, gelirin elde edildiği dönem ile ilişkili olması ve bu dönem sonuna kadar ödenmiş olması gerekmektedir.

Gelir vergisi uygulamasında vergilendirme dönemi takvim yılıdır. Bununla birlikte, tevkif yoluyla ödenen vergilerde, istihkak sahipleri ayrıca yıllık beyanname vermeye mecbur değilse tevkifatın ilgili bulunduğu dönemler vergilendirme dönemi sayılmakta ve kesilen vergiler gelir vergisinin yerine geçmektedir. Buna göre, yıllık beyanname indirim konusu yapılacak prim veya katkı payının, beyannamenin ilgili olduğu yıl ile ilişkili olması ve bu yılın sonuna kadar ödenmesi, ücretlere ilişkin

indirimde ise ücretin ilgili olduğu ay ile ilişkili olması ve bu aylık dönemin sonuna kadar ödenmiş olması gerekmektedir.

Ölüm, kaza gibi risklere karşı yaptırılan şahıs sigortaları belirli bir dönemi kapsamakta ve bu dönem için hesaplanan prim peşin olarak veya taksitler halinde ödenebilmektedir. Birikimli sigortalar ve bireysel emeklilik sisteminde ise prim veya katkı payları aylık, üç aylık, altı aylık ve yıllık dönemler itibarıyla belirlenebilmekte ve ödenmektedir.

Aylık bazda yapılacak indirimde, primin peşin ödenmesi veya taksit dönemlerinin bir aydan daha uzun belirlenmesi halinde, prim tutarı ilgili olduğu aylar dikkate alınarak (ödenmiş olması şartıyla) indirim konusu yapılacaktır. Oransal sınırlar (ücretin %10'u veya %5'i gibi) çerçevesinde kalsa dahi daha sonraki aylara ilişkin peşin olarak ödenen tutarların ödendiği ayda indirim konusu yapılması mümkün değildir.

Yıllık bazda yapılacak indirimde de sadece gelirin ilgili olduğu yıla ilişkin prim tutarı indirim konusu yapılacaktır. Örneğin 1 Temmuz 2005 tarihinden başlamak üzere bir yıllık yapılan ve bedeli peşin olarak ödenen sağlık sigortası priminin altı aylık kısmının 2005 yılına, diğer altı aylık kısmının da 2006 yılına ilişkin beyannamede indirim konusu yapılması gerekir.

Genel bütçeye dahil idare ve müesseseler yaptıkları vergi tevkifatı için muhtasar beyanname vermemektedir. Ücretlerini peşin alan ücretlilerin, aylık dönemler itibarıyla ödedikleri şahıs sigorta primleri ve bireysel emeklilik katkı payları, prim ve katkı payı ödeme belgesinin primin ve katkı payının ait olduğu ay içinde işverene ibraz edilmesi koşuluyla oransal ve mutlak sınırlamalar çerçevesinde izleyen aylara (bir sonraki aya) ait ücretlerin vergi matrahının hesabında indirim olarak dikkate alınabilecektir.

4. İlgili Olduğu Dönemde İndirilemeyen Prim ve Katkı Paylarının Durumu

Zarar beyanı ya da oran ve tutar sınırlamaları dolayısıyla yıllık beyannamede indirim konusu yapılamayan prim veya katkı paylarının daha sonraki yıllarda indirim konusu yapılması mümkün değildir.

Aynı şekilde ücretlilerin ödediği prim ve katkı payının ilgili olduğu ayda indirilemeyen kısmı, izleyen aylara ait ücretin matrahından indirilemeyecektir.

5. Belirlenmiş Sınırların Üzerinde Yapılan Ödemeler

Bireysel emeklilik uygulamasında sözleşmede aksine bir hüküm bulunmaması halinde, sözleşmede ilgili dönemde ödenmesi öngörülenin üzerinde ödenen katkı payı, ödeme tarihinden önceki son bir yıllık döneme ait ödenmemiş katkı paylarına mahsup edilmekte veya ödeme tarihinden itibaren azami bir yıllık dönemde ödenmesi gereken katkı payı olarak kabul edilmektedir. Diğer hallerde, katkı payının üzerinde yapılan ödemeler ilgili ödeme tarihindeki katkı payı olarak kabul edilmektedir.

Sözleşmede dönem için belirlenen katkı payının üzerinde ödeme yapılması ve bu ödemenin ileriki dönemler için ödenmesi gereken katkı payı olarak kabul edilmesi halinde, ödenen katkı payı ilgili olduğu dönemde indirim konusu yapılabilecektir. Sözleşmede o dönem için ödenmesi öngörülen katkı payı tutarının üzerinde ödeme yapılması ve bu fazlanın ödemenin yapıldığı döneme ilişkin katkı payı olarak kabul edilmesi halinde, indirim hakkı sadece o dönemle ilgili olarak kullanılabilir olup oran ve tutar yönünden sınırlamalar nedeniyle indirilemeyen kısım, daha sonraki dönemlerde indirilemeyecektir.

6. Geçmiş Dönemlere Yönelik Yapılan (Gecikmiş) Ödemelerin Durumu

Gelir Vergisi Kanununun 63 ve 89 uncu maddelerinde yapılmış olan düzenlemelere göre, ödenmemiş prim veya katkı payları, sigorta poliçesi veya emeklilik sözleşmesi bulunsada dahi indirim konusu yapılamamaktadır. Geçmiş dönemlere ilişkin olarak yapılan prim ve katkı payı ödemelerinin düzeltme yoluyla ödemenin ilgili olduğu dönemin matrahının tespitinde indirim konusu yapılması da mümkün değildir. Ancak ödemenin geçmiş dönem, cari dönem veya izleyen dönemleri de içeren bir ödeme olması halinde, geçmiş döneme ilişkin prim ve katkı payı tutarı da ödemenin ilgili olduğu kalan aylarda indirim konusu yapılabilecektir.

Örnek :

1.200,00 YTL aylık ücret geliri elde eden bir hizmet erbabı 1/1/2006 tarihi itibarıyla kendisine ait hayat sigortası sözleşmesi yapmış olup, ilgili sigorta şirketine Ocak–Haziran 2006 aylarına ait (6 aylık)

toplam 300,00 YTL sigorta primini 12/2/2006 tarihinde defaten ödemiştir. Sözü edilen ücretli sigorta primine ait makbuzu da 13/2/2006 tarihinde işverenine ibraz etmiştir.

Aylık dönemlerde ödenmesi gereken özel şahıs sigorta priminin bir defada toplu olarak ödenmesi halinde, ücretin vergi matrahının tayininde, primin bir aylık ücret gelirinin (1.200,00 YTL) %5'i olan 60,00 YTL'ye kadar olan kısmı indirim olarak dikkate alınabilecektir. Buna göre, altı aylık toplu ödenen prim tutarı makbuzun ibraz edildiği ay dahil olmak üzere, primin ait olduğu kalan ay sayısına bölünerek kalan her bir aya isabet eden aylık tutar ($300/5= 60,00$ YTL) tespit edilecektir. Bu tutar Şubat, Mart, Nisan, Mayıs ve Haziran aylarının vergi matrahının tayininde indirim olarak dikkate alınacak, prim ödeme belgesinin işverene ibraz edildiği aydan önceki ay olan Ocak 2006 ayı için ise herhangi bir işlem yapılmayacaktır.

7. Birden Fazla İşveren Olması Halinde Yıllık Miktar Sınırının Uygulanması

Birden fazla işverenden ücret alınması durumunda, yıllık asgari ücrete ilişkin miktar sınırlamasının ücretli tarafından verilecek bilgiler çerçevesinde yürütülmesi gerekir. Bu anlamda özellikle yıl içinde işe başlamalarda ileride doğabilecek sorunları önlemek açısından ücretliden sigorta primi ve katkı payı konusunda daha önce yapılan uygulamalarla ilgili olarak yazılı bilgi alınması gerekir.

8. Birikimli Hayat Sigortalarından Bireysel Emeklilik Sistemine Aktarım

4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanununun Geçici 1 inci maddesi kapsamında mevcut birikimli hayat sigortalıların talep etmeleri ve sigortalıların ilgili mevzuatta öngörülen şartları haiz olmaları halinde, birikimlerini tüm hak ve yükümlülükleri ile birlikte bireysel emeklilik sistemine aktarabileceklerdir.

Böyle bir aktarımın gerçekleştirilmesi halinde, sigorta poliçesi 7/10/2001 tarihinden önce düzenlenmiş olsa da aktarım işleminden sonra yapılacak her türlü katkı payı ödemelerinin yeni sistem çerçevesinde vergi matrahının tespitinde indirim konusu yapılması mümkündür.

Tebliğ olunur.